

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 1 K 60 v., za pol leta 1 K. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 16 v. če se enkrat tiska; 24 v. če se dvakrat, in 30 v. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Vprašanja naše kmetije!

IV.

Veleposestvo, srednja kmetija in batar, okolo teh pojmov se danes vrtijo vprašanja kmetije. Iz prejšnje dobe so grajščaki si rešili velikansko zemljo. 800.000 oralov n. pr. ima v Avstriji grof Esterhazy, katoliška cerkev ima stotisoče oralov zemlje, ki jo je še rešila iz prejšnje tlakarske dobe. V nekaterih deželah še ima ta cerkev in grajščak do polovice, pa vsaj dobro tretjino vse kmetijske zemlje v svoji lasti. Ti lastniki so zgubili tlakarja. Delati jim je bilo z najetimi delavci po letu 1789. na Francoskem, v drugih krajih Evrope, razven Rusije, ki je še imela dolgo v našem času tlakarja, od leta 1848. naprej z najetimi delavci, katerim so morali dati toliko, da so se preživeli in so imeli ž njimi opraviti, kakor s prostimi ljudmi, ki so lahko ušli, če jim plača ni zadostovala. Postavljeni so bili ti veleposestniki na podlagi prostosti lastine in človeka v isto razmerje, kakor meščani glede svojih delavcev. Če je bilo delavcev dosti, so lahko mezde delavcev doli potiskavali, če ne, so morali večje mezde plačevati, ali pa si, kakor fabrikant industrije, pomagati z mašinami. Ta zadrega je napravila iz veleposestnika kapitalističnega gospodarja, ki je računil z vodilom; z najmanj stroški velike uspehe. Delavci kmetije so uhajali v fabrike, industrije, kojih veleposestnik ni imel, kakor bi hotel na razpolago. Fabrike so izdelovale sukno in drugo, kar se je prej na kmetiji po zimi izdelovalo. Poljedelski delavci niso imeli dela za zimo. V fabriki pa zmiraj. Bilo je zdaj preživeti z živili te fabrične delavce. Ti niso imeli polja in ne krompirja. Za te je morala skrbeti kmetija. Veleposestnik si je stvar uredil tako, da zamore izhajati z manj človeškimi močmi, upeljal je mašine tudi v kmetско delo. Mašina stori delo več sto človeških moči. Veleposestnik je našel pri tem, da lahko v velikih množinah prideluje poljedelske pridelke, in da, ker mesta in zmiraj večja mesta dosti teh živil rabijo in zraven fabrike s tisočimi delavci, lahko svoje pridelke na trgu spečava. V njegovo gospodarstvo je prišlo vodilo trgovine. Pa Amerika je stopila s svojim trgovskim kmetom, kakor smo že v prejšnjih spisih povedali, na naš evropski trg. V Rusiji so kmeta tlakarja drli, mu plačila državnih davkov zraven grajske tlake nalagali. Revež je prodal tudi žito; ako je imel sam kaj za živež, za to se ni vpraševalo in tako je tudi ta ruski kmet vrgel svoje žito na drugi evropski trg. Ali američansko žito je bilo še cenejše. Vožnja istega na ladijah ni dosti draga in v Ameriki se je na devični zemlji brez

gnoja dosti žita pridelalo, posebno pa s pomočjo mašin, pluga, ki ga je sopuh gonil in mlatilnice, ki jo je tudi sopuh vrtil. — To je našega evropskega veleposestnika postavilo na tla, da si je rekel: ali živi ali pogini. Začel je z mašinami, začel je učiti se kmetije, proučeval je zemljo, gnojila, proučeval trgovino sveta, stopil v zvezo z mehanikom, ki mu za poljedelstvo spretne mašine ustvarja, stopil v zvezo s kemikom, ki mu snovi zemlje razločuje in gnojila, katera so potrebna, da se zemlja zdrži v moči. Naenkrat so nastale kmetijske višje in nižje šole za polje, travnike, za gozd. Zdaj kmetija ni bila več navadno opravilo, katero je zamogel vsak bebec opravljati. Pa ne samo to. Veleposestnik je računil, da ga vožnja krompirja, žita na trg preveč stane. On hoče večje profite imeti. On napravi na svojem velikem posestvu fabriko, ki mu poljske pridelke predela v tako obliko, kakor druga fabrika, on napravi velike umetne malne, žganjarije, pivovarne, oljnarne, sladkarne. On ima enkrat kotel, ki mu plug, mlatilnico goni, on lahko ta kotel porabi za obdelovanje svojih pridelkov v taki obliki, da jih je s ceneno vožnjo spraviti na trg. Tako združi veliko kmetijo s fabriko in tako ima za delavca celo leto delo in vse je storil, kar se da v tem novem gospodarstvu storiti. Tudi fabriko za gnojila ima, železnico za razpeljevanje gnoja. Danes je njemu čas denar. Kar njegovi fabriki odpade, je dobro za živino ali kot gnoj. Živine lahko dosti več redi in debele za trg napravi. Če je kak močan potok na njegovem posestvu, izrabi ga v pripravo elektrike, ni mu treba kotla kuriti in električno moč lahko prestavlja po vsem ozemlju, ložje, kakor pa po rabi sopuha moč istega. Da že dalje hodi ta veleposestnik - fabrikant. On iz odpadkov kmetijskih pridelkov zdeluje sirovo maslo, iz treberjev umetna vina. V tem ponarejanju spečajo ti veleposestniki za veliko denarja taka umetna napravljena živila.

Pravi čudež je tako uravnano veleposestvo. Mi farovski Slovenci ga seveda ne poznamo, ker naši veleposestniki kuhajo kakor mi kmeti z vodo. 20 mernikov pridelka od jednega mernika posetve, to je tem veleposestnikom špas. Čudno je pa tudi videti kmeta, ki z mikroskopom, povekšalnikom pregleduje zemljo, ki kot kemik pregleduje, kake snovi ima kaka zemlja in kaj je treba vanjo sejati, čudno živinozdravnika - kmeta, ki opazuje svojo živino in hoče po raznem križanju dobiti boljše, ali celo take živali, ki mu največ mesa, ali sala za prodajo na trgu daje. Bolezni rastlin danes veleposestnik z učenostjo naravoslovca preiskuje in preganja, na velikih kmetijah Angleške, Nemčije,

Francoske in tu in tam tudi v Avstriji, po največ v Madjarski.

Seveda je na velikem, okroženem, arondiranem veleposestvu lažje tako delati. Za žito te ali one vrste se odloči plošč 100 in več oralov, za krompir ravno toliko, za hmelj ravno toliko. Tu ni nič potov vmes. Položijo se majhne proge in na nje šine in gnoj se razpelje po tej železnici. In plug globoko lahko orje, ko ga mašina goni. Vsa trava, zelišča se s tem globokim oranjem zatrejo in boljša zemlja spravi ven in mokrota se lože zatre. In kmalo na polju se po mašini pokošeno žito suši in zmlati in v vreče nabaše. In mašine sejejo, veliko zrna privarčijo in mašine okopujejo krompir, peso. In živina se izgaja v velikih zdravih hlevih, mašine ji pripravljajo klajo. Mlekarne se tu rodijo in sirarne, katerim služijo zopet mašine.

O vsem tem velikem gospodarstvu se vodijo knjige. Koncem leta ve gospodar, kako stoji in po tem se ravna. Velikanski so uspehi te velike kmetije. Katoliška cerkev, ki je več stoletij imela vso Evropo in nje gospodarstvo v svojih rokah ter zastonj tlakarja, vsi njeni grajščaki in opati samostanov ter različni njeni vavpeti se naj gredo solit, če se pogleda le površno veliki organizem zdajšnje velike kmetije mej navedenimi omikanimi narodi, ki je zrasel iz tega toliko po tej cerkvi zaničevanega liberalnega, kapitalističnega kmetškega gospodarstva.

1800 let so ti tlakarski kmetski gospodarji imeli vse vodstvo kmetije v svojih rokah in šli so na kant tako ubogo, kakor le mogoče.

Nič niso ti plemenitniki in cerkev v omikanih deželah obdržati mogli svojega prejšnjega vpliva, zdajšnja družba njihove sinove redi, kakor nekdanji Rimljan svoj lumpenproletariat in cerkev mora vsa mogoča kriva pota hoditi, da se še količkaj kot gospodarska moč vzdrži. Nov gospodar je danes veleposestnik.

Ta razvoj velike kmetije ima svoje napake. On v nekaterih deželah požira srednje kmetije. Kakor fabrika rokodelca, stre to veleposestvo manjšega kmeta in ga ali podvrže kot svojega delavca, ali ga požene v industrijske fabrike. To se je kazalo na Angleškem. Ali kmet je trdna grča, on si pomaga sam iz zadrege. Kako, o tem prihodnjič.

Politični pregled.

Notranji položaj je sedaj zopet tako nejasen, da nihče ne vé, kaj se zgodi. Ko se je sešel državni zbor, so Čehi takoj zopet začeli obstrukcijo. Posledica tega je bila, da se je stara večina, imenovana

»desnica« razbila in so se nemški klerikalci in Poljaki pridružili nemški levici za boj zoper Čehe. Slovenski in hrvatski poslanci ter češki veleposestniki se tej novi večini niso pridružili, nego napravili nov klub, ki je ostal s Čehi v prijateljski zvezi, ne da bi se udeležil obstrukcije. Dne 8. t. m. so Nemci in Poljaki poskusili z zvijačo, z očitnim kršenjem postave zadušiti obstrukcijo Čehov, a ti so se temu nasilstvu zoperstavili zopet s silo. Razbijali so od 6. ure zvečer do 1 ure ponoči tako, da je bilo vsako obravnavanje nemogoče. Nemci so hoteli iz gostiln priklicati ljudi, da bi naskočili Čehe, na kar je odličen češki veleposestnik povedal ministrskemu predsedniku, da so vsi Čehi oboženi z revolverji in da se bodo branili, če se jih napade. To je bilo odločilnega pomena. Ministrski predsednik je ob 1. uri ponoči zaključil zasedanje in s tem za dlje časa naredil konec državnemu zboru. Kaj se zdaj zgodi, tega ne ve nihče. Morda se razpusti državni zbor, a verjetno to ni, morda se začne nova pogajanja s Čehi. Občna sodba je, da bi bilo najbolje premeniti opravilnik, tako da bi postala sploh vsaka obstrukcija nemogoča.

Italija. Te dni so se vršile v Italiji volitve za državni zbor. Vlada je bila drž. zbor razpustila, ker vsled obstrukcije ni mogel delati. Mislila je, da propadejo pri volitvah tisti poslanci, ki so obstruirali, a zgodilo se je ravno nasprotno. Prav stranka obstrukcionistov je zadobila pri volitvah največ mandatov, vsled česar je vlada v veliki stiski.

Vojna v južni Afriki se nadaljuje in se primerjajo še tu in tam večji boji, toda Burom pač ni upati, da se zboljša njih položaj, zlasti odkar so Angleži zavzeli še glavno mesto Pretorijo.

Ustaja na Kitajskem. Že več let se je čulo, da na Kitajskem vladajoča cesarica nekaj pripravlja proti tujim državam, ki trgajo velike kosove njenega ozemlja in si jih prilastujejo. Zdaj je nakrat buknil velik punt, ki je naperjen zoper tujce in ki ga vlada podpira. Ustaši so v raznih krajih mnogo tujcev ubili. Punt se tako širi, da so evropske države poslale mnogo vojaštva v Peking. Zdaj se države še trudijo skupno, da se punt zaduši, a bati se je, da pride mej temi državami do boja, ako se bo namreč katera izmed njih zopet hotela polastiti nekaj kitajskega ozemlja.

Dopisi.

Iz Zagorja ob Savi, dne 11. junija. Vroče je, vroče! — A, ne nam gospod urednik, čeravno nam vse dopise izmečete v koš. In potem menda našemu kapelanu celi koš prodate, ali mu ga celo podarite, da potem ta slavno obsojen-zarubljen vitez ve, kako ste Vi nam naklonjeni s svojim cenjenim listom, kjer ta vedno jaska po »Slovenca«, da ste že naših dopisov preko glave siti. Čudno! — Kaj čudno — prebedaste otročarije se nam že zdi to neumno čenčanje. Če nimate družega poročati, kot same take infamne laži, potem je pač obžalovanja vredna Vaša oseba, kot dušni pastir. Kaj ne g. kapelan, vroče je, vroče? — Zato pa menda niso možgani normalni. No, vsaj Vam ne zamerimo, ker imate čez glavo posla, hišice, posojilnica, kmetijska »zadrega«, itd. Bog se naj usmili Vas in razsvetli naj Vam

Vaš um. Ja vraga, — pa kaj bi še kmalo pozabil, g. urednik! — Rubili so tega poštenjaka 28. m. m. Lepa reč, rezervnega častnika se mora rubiti! Ali je bilo Vas sram g. »stavbinski mojster«, »snovatelj posojilnice«, in »kmetijske zdrege«, »posredovalec imenovanja knezoškofa častnim članom«, »osameli volice od zagorske kmetijske podružnice v Ljubljani«, »obsojeni in zarubljeni kapelan« itd. itd. **Gotovo nič!** Ako bi Vas bilo kaj sram, bi gotovo raje prej plačali in bi se ne pustili te sramote na Vaš staro zaguljeni frak pritisniti. Tu se vidi, kako daleč da je že padla Vaša oseba, da nimate nobenega sramu več o sebi. No, to se pač edino pri klerikalnih voditeljih večkrat vidi, koliko držijo na svojo osebno čast. In tem črnim farovškim pijavkam naj bi človek še kaj verjel. Delavci, tu imate lep izgled od našega Škerjanca, ki hoče biti vaš voditelj. Če se že sedaj pusti rubiti i kaj šele bode. Ali morate imeti zaupanje v njega? **Nikakor ne!** — Kakor pri eni reči, tako bode gotovo tudi pri drugi. Za boga vendar, da se Vam še sedaj ne odpro oči! — In da ne izpoznate izkoriščevalca Vaših žuljev. Delavci, vi dobro veste, da ste v jako neprijetnem položaju pri »Stavbinskem društvu«, in kedo je tega kriv, da so vas tako daleč tirali? Edina Škerjančeva fantazija!! Da res, obžalovati vas je, ker sedaj, ko ste komaj prvi kamen položili, in že imate razpor radi kamenoloma in delavcev, in sedaj menda sami ne veste, kaj in kako nadalje radi stvari. Mi le obžalujemo, da ne uvidite svojega brezna. Odkrito rečeno, predno bode par let, se boste kesali in si mislili, čemu nismo hoteli slušati opominov »Rodoljubovih«. A — prepozno bo takrat, ker bode vam že voda v grlo tekla. Star pregovor pravi: »Po toči zvoniti, je prepozno.« — Samo na nekaj vas hočem še opozoriti. »Ali morda Škerjanec v sebi vidi moža, ki je sposoben, da bi vodil gospodarstvo pri »Stavbinskem društvu?« — **Ne,** to lahko vsak razsoden človek reče. »Mar ima kaj pojma, kako se mora manipulirati pri stavbah?« — **Ne,** se zopet lahko reče. Res je, da so ga v Ljubljani nekoliko poučili o stvari in on si že misli in vidi v sebi moža, ki bode vodil z jekleno roko težavni posel. Pregovor pa pravi g. Škerjanec: »Črevljar naj ostane pri kopitu.« Dovolj rečeno! — Seveda, kapelan je sedaj jako ponosen, ker mu je slavni deželni zbor dovolil 300 kron podpore. Obžalujemo mi davkopllačevalci, da se za strankarske namene podpora deli in celo iz deželne blagajne. Zakaj se prej o stvari ne informira deželni odbor in potem, ko bi se informiral, če je res stvar zdrava ali ne, potem naj bi slavni deželni zbor dal podporo. A, v Zagorju bi bilo bolj potrebno podpore za cesto in za vodovod itd. — Tu, tu se brigajte gosp. Škerjanec! — Da, da, vroče je, vroče! — Ej gosp. kapelan, vsaj bo kmalo bolje. Vsaj ne bode dolgo, ko se bodo besede nekaterih uresničile, a od kod so ti izvedeli to, me pač malo skrbi, ker vem, da so bili pri vaši gardi. »Če ne bo šlo, bom pa jaz mogel iti.« Kaj ne, če ne bo društvo šlo, boste pa Vi mogli iti? Potem je pač lahko vroče. Ej, ej v škripcih, v škripcih ste gospodje krog »Stavbinskega društva«. To je da-

nes pribito in nihče ne more tega več utajiti. — O priliki hočem zopet g. urednik za Vaš požrešni koš pisati. In radoveden sem, ali ima Škerjanec kaj honorarja pri »Slovenca«? — Kaj pač Vi mislite, g. urednik? — No, Vi se mi smejete, a — jaz pa vendar le resno mislim. Kaj pa mislite, ker pa on za vsak dopis, kojega Vi v koš vržete, sporoči celi črni gardi okrog »Slovenca«. Jaz vem, da če bi jaz Vam kaj tacega točno poročal, da bi se me tudi usmislili s kakim honorarjem. No, vsaj jaz mu ga tudi iz srca privoščim in še celo velikega, da bo vsaj lahko »ta revček« vse svoje pufe plačal, za katere še vem in jih nočem še sedaj javnosti povedati.

Domače in razne novice.

Zveza slovenskih in istrsko-hrvatskih županov. Binkoštni ponedeljek dopoldne vršil se je v dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani ustanovni občni zbor »Zveze slovenskih in istrsko-hrvatskih županov«. Kot zastopnik vlade prisostvoval je shodu c. kr. višji policijski komisar Wratschko. Navzoče pozdravil je v imenu pripravljalnega odbora župan ljubljanski, g. Ivan Hribar, ki se je v kratkih potezah ozrl na zgodovino Zveze. Na shodu slovenskih županov dne 17. avgusta 1898 nasvetoval je župan kanalski, gosp. Zega, naj bi se ustanovila kot trajna organizacija Zveza slovenskih in istrsko-hrvatskih županov, a županu ljubljanskemu, oziroma pripravljalnemu odboru se je naročilo, da sestavi pravila ter stori potrebne korake, da se zveza oživotvori. Ker je vlada delala ovire, se je zadeva nekoliko zakasnela, a odbora za to ne zadene nobena krivda. Svoj pristop prijavilo je dosedaj 96 županov, podžupanov in občinskih svetnikov iz vseh delov slovenske domovine; to sicer razmerno ni veliko število, vendar ni dvoma, da se bode zveza sedaj, ko so premagane prve ovire, krepko razvijala in napredovala. »Neprijetno me je zadelo«, — rekel je govornik — »da je neki dnevnik koj, ko so bila pravila potrjena, z vsó silo padel po meni. Pripravljen sem sicer na napade v svojem javnem delovanju, a v tem slučaju bil sem iznenaden, ker misli v županski zvezi nisem sprožil jaz, sicer pa Zveza nikakor nima tistega namena, kateri jej podtikajo njeni nasprotniki, in skrajna zloba je torej, spodkopavati tla prekristni narodni organizaciji, katera ima le nalogo, služiti kulturnim in gmotnim koristim celokupnega slovenskega naroda. Ti napadi naj vas vspodbujajo, da tem vstrajneje delujemo za to našo organizacijo, in nadejam se, da prihodnji občni zbor dokaže, da Zveza trdno obstoji.« Po nasvetu g. župana Hribarja bil je potem začasnim predsednikom shoda izvoljen g. Luka Svetec. Prečitali so se potem brzojavni in pismeni pozdravi, kateri so došli pripravljalnemu odboru. Pozdravili so Zvezo: župan ribniški, dr. Teodor Rudež, župan velenjski Ježovnik, načelnik kastavski Jelušič, načelnik bužetski dr. Trinajstič, župan in svetovalci mesta Loža, župan črnomaljski Puhek, starotrški napredni občinski odborniki, načelnik pazinski dr. Šime Kurelić in občinski odbornik Anton Porekar na Humu pri Ormožu. Volitev predsednika, njegovega namestnika in društvenega odbora vršila se je po listkih. Izvoljeni so bili: predsednikom soglasno župan

Ivan Hribar, njegovim namestnikom župan škofjeloški g. Niko Lenček, v društveni odbor pa gospodje, in sicer za Kranjsko (razven predsednika in podpredsednika) dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški, podžupan ljubljanski; za Štajersko župan velenjski Vinko Ježovnik in rajhenburški Ivan Kunej; za Primorsko župan kanalski Miha Zega in župan pazinski dr. Šime Kurelič; za Koroško župan ljubuški Karol Podričnik in župan kotmaroveški Josip Prosek ar. V razsodišče so bili izvoljeni gospodje: dr. Romih, dr. Šegula, Slavoj Jenko, Bračun in Kobentar. Glede določitve kraja, kamor naj se skliče prvi redni občni zbor, soglašali so zborovalci, da je prvi občni zbor sklicati v Ljubljano kot duševno središče slovenskega naroda. Ker je bil s tem dnevni red končan, zahvalil se je predsednik zborovalcem za udeležbo ter ustanovni občni zbor zaključil s pozivom, naj vsakdo v svojem krogu deluje za pristop k zvezi. Po občnem zboru zbrali so se udeležniki k skupnemu obedu v »Narodnem domu«, kjer se je izrekla marsikatera krepka beseda v prilog »Zvezi« in njenemu razvoju. Tudi mi izrekamo željo, naj bi nova organizacija krepko delovala ter po možnosti dosegla svoj namen.

Častikraja pred sodiščem. V zadnjem zasedanju porotnega sodišča ljubljanskega je prišla na vrsto tudi tožba, ki so jo naperili vipavski župan Hrovatin in ljubljanski občinski odborniki proti odgovornemu uredniku »Slovenca«. O tej tožbi je sodišče že enkrat sodilo in takrat Slovenčevega urednika obsodilo na 200 kron globe in povrnitev vseh sodnih stroškov. Najvišje sodišče je zaradi neke le formalne malenkosti odredilo novo obravnavo. Pri tej je toženčev zastopnik dr. Šušterčič prosil za poravnavo. Zastopnik tožnikov dr. Tavčar jo je sprejel s pogojem, da plača Slovenčev urednik ravno tisto globo, na katero je bil obsojen pri prvi obravnavi in katere bi mu sodišče tudi pri drugi obravnavi ne moglo zvišati, to je 200 K, da plača vse sodne stroške, ki znašajo skoro 2000 kron, in da vrh tega še obelodani posebno izjavo, da ni imel namena žaliti ne župana Hrovatina, ne ljubljanskih občinskih odbornikov. Odgovorni urednik »Slovenca« se je tem pogojem udal, na kar je dr. Tavčar umaknil tožbo.

Shod v Lescah, na katerem so govorili klerikalni poslanci Ažman, Krek in Pogačnik, se je slabo obnesel za klerikalce. Ljudstvo jih je dobro podajalo. Bili so v veliki stiski in zelo veseli, da so mogli zbežati, ko je vladni zastopnik shod razpustil. Vladni zastopnik je shod razpustil, ker je nekdo zaklical. »Avstrijanstva ne maramo«. Bržčas so klerikalci dotičnika sami najeli, zato da so mogli po duhovniških listih vpiti: to so liberalci storili. Dokazano je, da liberalci tega niso storili, nego, da je klic prišel iz gruče klerikalcev. To je vendar čudno, da se naši politikujoči duhovniki ne morejo odvaditi častikraja.

Občinske volitve na Bledu so se vršile te dni in je narodna napredna stranka zmagala v vseh treh razredih. Blejci so pač celi možje in ni mej njimi tacih šljev, kakor marsikje drugje, kjer so župan in vsi občinski odborniki sami fajmoštrovi kimovci.

Izpred ljubljanskega porotnega sodišča. V minolem zasedanju, ki se je za-

čelo 5. junija so bili obsojeni: 24-letna dekla Marija Tavčar iz Gabrka radi detomora na 3 leta; 24letna dekla Katarina Benedek iz Suhe — ki je bila obdolžena detomora — radi prikritja poroda na 3 mesece; 51letni čevljar in tat iz navade Adolf Zeruba iz Ljubljane na 5 let; 37letni posestnik Fran Dragar iz Sp. Javorice — ki je bil obdolžen požiga — radi nepaznega ravnanja z ognjem na 6 dni in povrnitev škode v znesku 700 K. Obravnavo proti mlinarju Ivanu Judežu iz Hleve zaradi uboja se je preložila; 37letna Marija Fajdiga iz Malega otoka, ki je bila tožena radi goljufije, pa je bila oproščena.

Obsojen učitelj. Iz Loža se nam poroča: Pri kazenski obravnavi v Ložu dne 31. maja je bil klerikalni učitelj gosp. Gašpar Gasperin iz Starega trga obsojen na globo 30 K, ker je učenca II. razreda Lekana hudo telesno kaznoval in mu na obeh sencih precej las izruval. Tudi to na katoliški podlagi, kaj? Koliko hrupa, krika in vika bi bilo, če bi se narodno napreden učitelj tako pregrešil!

Kaplan z birtahom — prijatelj hranilničnih knjižic. Pred kratkim je bil v Boh. Bistrici sodni uradni dan, na katero je bil klican tudi znani konsumnik »kaplan z birtahom« Oblak. Mož je bil kaj slabe volje in videlo se mu je na obrazu, kako ga grize, da se mu hoče vzeti, kar je gotovo le z veliko težavo dobil v roke. In vzela se mu je res hranilnična knjižica. Težkega srca in prav sramežljivo jo je položil pred sodnika in hudo pokašljeval, ko se je izkazalo, da računi ne gredo prav skupaj. Ta hranilnična knjižica je last bolne, od mrtvouda zadete in za slaboumno spoznane Mine Oder. Knjižica se je izročila kaplanu Oblaku v varstvo z naročilom, da plačuje iz nje za oskrbovanje Mine Oder. Res je, četudi šele na večkratno tirjanje izplačal od meseca maja lanskega leta vsega skupaj 50 gld. za Mino Oder. Pravijo, da še teh 50 gld. ni rad dal. Kaj bi ne, ko je imel toliko drugih stroškov! Izkazalo se je namreč, da je iz hranilnične knjižice slaboumne in bolne Mine Oder »izplačal« za misijon, za neke cerkvene namene in za neko »blago dušo« več sto goldinarjev. Kaj ni to zanimivo in značilno? Oblak bo seveda tajil in se zvijal na vse načine, a pomagalo mu ne bo nič, kakor mu ni nič pomagalo na uradnem dnevu v Boh. Bistrici. Ljudje govorijo seveda še marsikaj o tej preznačilni zadevi, pa za danes naj zadošča to, kar smo povedali. Če bo Oblak nesramen, mu damo še boljšega tobaka pod nos. Radovedni pa smo, ali bo nadvarstvena oblast varovala korist slaboumne Mine Oder vsaj toliko, da ne bo ta ženska imela škode.

Slovenska šola v Gorici. Znano pritožbo goriškega magistrata je rešila upravna sodnija na Dunaju tako, da je ugodila magistratu proti novi ministrski zahtevi, da mora preskrbeti za slovensko šolo drugo poslopje, ker Katinelijeva vojašnica ni sposobna za to. Lahki se vesele izida obravnave ter smatrajo s tem vprašanje o slovenski mestni šoli v Gorici za rešeno tako, da, če hočejo Slovenci imeti šolo, naj pošiljajo svoje otroke doli v bivšo vojašnico, v nezdravo poslopje, oddaljeno od mesta. Lahki pač vse dosežejo.

Pravica v cerkvi. V neki cerkvi v Pulju so se že 34 let sem vršile vse ceremonije v hrvatskem jeziku. Zdaj je bil

imenovan neki Lah župnim upraviteljem, in ta je svoje službovanje začel s tem, da je hrvatski jezik popolnoma odstranil iz cerkve. To je pravičnost, ki vlada v katoliški cerkvi.

† **Dekan Anton Mežnarec.** Po daljšem bolehanju je umrl v Kranju dekan Anton Mežnarec vsled bolezni na obistih. Pokojnik je bil rojen 13. junija 1833 na Breznici, duhovnik je postal 22. jul. 1856. — V Kranju je preživel kot kapelan, kot župni upravitelj in kot župnik in dekan ves čas svojega duhovniškega življenja. Bil je mož nevpopljlivega značaja, samostojen v svojem nastopu, neumorno delaven, ter si je vzlasti s krasno preosnovno župnijske in drugih cerkva v Kranju pridobil zaslug. Povodom cesarjeve petdesetletnice je bil odlikovan s Franc Jožefovim viteškim redom.

Vipavski klerikalci stopili so zopet s pritožbo zoper občinsko volitev v rokah »pred deželno predsedništvo z globoko spoštljivostjo in neomahljivim zaupanjem«. Bog ve, da li bo »neomahljivo zaupanje« res kaj pomagalo?

Državna podpora. Poljedelsko ministrstvo je dovolilo za oskrbovanje državnih trtnic v Črnomlju in Drašičih 1600 kron podpore.

Premogokop v Št. Janžu na Dolenjskem je kupila družba ljubljanskih, tržaških in dunajskih kapitalistov. Ta družba hoče zgraditi večje naprave in ozkotirno železnico do Trebnjega.

Dr. Bulat †. Dne 9. junija zvečer je na Dunaju po kratki bolezni za pljučnico umrl državni poslanec in predsednik dalmatinskega deželnega zbora dr. Kajetan Bulat. Truplo so prepeljali v torek zjutraj z Dunaja v Dalmacijo. Jugoslovanski poslanci so dne 10. t. m. položili lep venec na krsto in naročili sv. mašo, h kateri so bili povabljeni tudi ministri. N. v m. p.!

Velika slovenska slavnost v Celju bode tudi letos. Celjski »Sokol« bode svojo 10letnico praznoval. Nemški listi že sedaj hujskajo. Čeljske fakinaže se ne boji nihče več.

Druga železniška zveza s Trstom. Pregledovanje bohinske črte do Gorice bode prvi teden prihodnjega meseca. V drugi polovici prihodnjega meseca bodo pregledali del čez Karavanke. Vsa progla bode pregledana, koncem julija.

Novo ognjegasno društvo snujejo v Moravčah.

Protestantsko gibanje na Štajerskem. »Evangelische Kirchenzeitung« naznanja, da je v prvih štirih mesecih tekočega leta prestopilo k protestantizmu na Štajerskem 300 oseb, od teh jih je 150 v Gradcu.

Novo podzemsko jamo polno lepih kapnikov, so odkrili pod vasjo Roje, mej velikološko postajo in Čatežem.

Napad na učitelja. Neki Fr. Purič v Repentabru je hotel umoriti učitelja Fakina. Napal je učitelja, ko je šel na Tabor k maši iz skritega kraja s 15 cm dolgim stiletom ter ranil učitelja na dveh krajih, vendar ne smrtnonevarno. Hotel je učitelja tudi pobiti z velikim kamenjem, a učitelj mu je ušel v bližnjo vas Col. Hotel se je maščevati nad učiteljem, ker je kot občinski tajnik izročil njegovi ženi službeno knjižico, da je mogla proč od Puriča, ki je ž njo surovo ravnal.

Dva konja ukradli so nedavno cigani v Preserji. Tatov dosedaj še niso zasledili.

Jajce in ljubezen. Čemu je dobro kurje jajce, pove naslednja mična dogod-bica Elize Gilday, lepe hčerke nekega trgovca z jajci. Lansko leto o Veliki noči, ko je njen oče pošiljal jajca preko vse Amerike, je hčerka na jajce zapisala te-le besede: Lizzie Giulay, Fort Dodge Jowe. Pridi in poseti mojo ljubezen! Te besede je napisala s kemično tinto in oni, komur so veljale, je vedel, kako in kaj; kajti zaboj jajce, v katerem je bilo ono skriv-nostno jajce, je potoval na Kubo in prišel v roke nekemu Schmidu, ki se je tudi takoj pismeno odzval na imenovani naslov. Resnica je, da se je vsled tega sporazum-ljenja po jajcu izvršila kmalu njiju poroka, in da je lepa Lizika šla k svojemu ženinu na Kubo.

Družina morilcev. Po tridnevni ob-ravnavi je bil barvar Kohlmann v Pasztu obsojen radi roparskega umora k smrti na vešala. Pri umoru so mu pomagali žena in otroci. Žena je obsojena v do-smrtno ječo, sin na 15 let, hči pa na 1½ leta ječe.

Ubil radi para črevljev. Nedavno okoli 9. ure zvečer so ukradli trije dečki starinarju Schnecku na Dunaju par rujavih črevljev. Starinarjev sin je zapazil tatiče in stekel za njimi. Ti pa so ga zabodli z noži. Ranjenec je imel še toliko moči, da se je priplazil domov, kjer je umrl, ne da bi mogel povedati, kdo ga je zabodel.

Iz ljubosumnosti. Iz Neapolja poro-čajo: 20letna Filomena Ravenna je na-padla 18letno Assunta Barone ter jo s kolcem pobila na tla. Na to je Ravenna napadla še njeno mater ter jo zabodla v ramo in hrbet. Mati se je zgrudila. Ra-njena Assunta Barone pa je planila tedaj pokonci ter zabodla mater svoje nasprot-nice do mrtvega, potem pa zbežala.

„Poskusi vse, obdrži najboljše.“ Vsakdo pozna ta pregovor, a kako redko se ravna po njem! Ker sicer bi ne bilo mogoče, da se to-likim družinam še nepoznane prednosti in vrline, katere daje kavi Kathreiner-Kneippova sladna kava, ako se jo primeša k navadni bobovi kavi. Izkušnja je dokazala v neštevilnih slučajih, da se more le na ta način pripravljati najboljša, najiz-vrstnejša kava, ki ima izboren okus, in ki pripo-more k zdravju. Nobena gospodinja naj se več ne obotavlja, ako še ni poskusila te najcenejše in že v stotisočerihih rodbinah udomačene kave; stori naj to na korist svoje gospodinjske blagajne in na korist svojih domačih.

Loterijske srečke.

Gradec, 6. junija.	25, 2, 87, 30, 72.
Brno, 13. junija.	43, 62, 79, 8, 63.
Dunaj, 9. junija.	51, 39, 59, 53, 70.
Lino, 2. junija.	53, 13, 43, 22, 65.
Trst, 2. junija.	87, 88, 7, 78, 45.
Praga, 6. junija.	25, 2, 87, 30, 72.

Tržne cene v Ljubljani

9. junija 1900.

	K	v		K	v
Pšenica, 100 kg	28	40	Špeh povojen, kgr.	1	44
Rež,	16	—	Surovo maslo, „	1	90
Ječmen, „	15	—	Jajce, jedno . . .	—	5
Oves, „	13	—	Mleko, liter . . .	—	16
Ajda, „	19	60	Goveje meso kgr.	1	28
Proso, „	19	—	Telečje „	1	20
Koruza, „	17	—	Svinjsko „	1	40
Krompir, „	7	—	Koštrunovo „	—	80
Leča, lit.	—	24	Piščanec . . .	1	20
Grah, „	—	24	Golob „	—	40
Fižol „	—	16	Seno, 100 kilo . . .	4	40
Maslo, kgr.	2	—	Slama, „	4	—
Mast, „	1	40	Drva trda, klfr. . .	7	—
Špeh svež, „	1	36	„ mehka, „	—	—

Preklic!

Obžalujeva razžaljive besede, katere sva govorila o g. **Josipini Lavrenčič**, trgovki na Dolenjski cesti v Kurji vasi št. 4 pri Ljubljani, glede od nje prodajane moke in otrobov iz **Vinko Majdičevega mlina v Kranju**.

Tudi obžalujeva, da sva govorila o tej (Vinko Majdičevi) moki, da je gipsova in železna, ter da po njegovih otrobih ži-vina pogine, ker so bile te besede ne-resnične, in prosiva odpuščenja.

Anton in Antonija Strnad.

Odgovorni urednik dr. Ivan Tavčar.

Kdor želi kupiti vino za kosce

dobi istega 250 hektolitrov blizu Ljubljane.

Vpraša naj se v upravnistvu »Slov. Naroda«.

Glavna slovenska hranilnica in posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
pisarna: **na Kongresnem trgu 14**

Souvanova hiša, v Ljubljani

sprejema in izplačuje hranilne vloge in

obrestuje po 4½% od dne vložitve do dne vzdige

brez odbitka in brez odpovedi.

Hranilne vloge dobrodelnih, občekoristnih zavodov in vseh slovenskih društev, kakor tudi de-lavcev in poslov cele dežele se **obrestujejo po 5%.**

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

Dr. M. Hudnik, predsednik.

Poštna hranilnica ček. št. 849.086.

Telefon št. 135.

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cenah in plača bolje nego vsaka zunanja firma

Ludovik Businaro

v Ljubljani, Hilšarjeve ulice št. 10.

Nabiralce las opozarjam s tem uljudno na mojo firmo.

Compagnie Générale Transatlantique.

Francoska proga s poštami brzo-parobrodi via Inomost-Basel-Paris New-York.

Cena vožnje v III. razredu iz Ba-sela v New-York stane **84** (štirin-osemdeset) gld. s hrano in stanovanjem od Basela dalje prosto. Odhod iz Ba-sela vsak četrtek, iz Havra vsako so-boto zjutraj. Ta črta je najbolj pripravna za Slovence iz Kranjske in Štajarske ter za Hrvate. Na parnikih je **najboljša hrana in postrežba**; potniki III. raz-reda dobé **dvakrat na dan vino prosto.**

Rommel & Comp. Basel (Švica.)

V Ameriki smo v zvezi z „Glas Naroda“, **Fran Sakser, 109 Green-wich Street New-York.**

„Pri Dolencu“

Dolenjska cesta, Ljubljana.

Nova trgovina **H. Fajdiga**, „pri Dolencu“ na Dolenjski cesti v Ljubljani priporoča slavnemu občinstvu svojo

veliko zalogo

špecerijskega blaga

ter

pristnega žganja

v steklenicah in sodčkah.

Istotam kupujejo se

jajca in piščeta

po najvišji ceni.

Za prav obilen obisk priporočata se

H. Fajdiga in R. Walland.

„Pri Dolencu“

Dolenjska cesta, Ljubljana.

KAVA

DRUŽBE SV. CIRILA IN METODA

Tvarina je najboljša citonij.

ZALOGA PRI IV. JEBAČINU

LJUBLJANI.

K Dobiva se povsod. 24

Cenjena . . . . .

. . . . . gospodinja!

Ne dajte si vsiljevati drugih izdelkov cikorij, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pra-vej bobovi kavi, to je cikorija ali:

K Povsod se najde.